

Antopäivä
3.4.2012

Finlex
Diaarinumero
00116/12/1203

ASIA Asiakirjajulkisuutta koskeva valitus

Valittaja Harri Ekholm, Lappeenranta

Päätös, johon on haettu muutosta

Pohjois-Karjalan poliisilaitos / Joensuun pääpoliisiasema
19.12.2011

Toimittaja on pyytänyt itselleen esitutkintapöytäkirjan 8480/R/794/10 liitteineen. Toimittajalle on luovutettu pyydetyt asiakirjat lukuun ottamatta pöytäkirjan liitteenä ollutta cd-tallennetta.

Toimittaja on saattanut asian viranomaisen ratkaistavaksi. Pohjois-Karjalan poliisilaitos / Joensuun pääpoliisiasema (jäljempänä poliisilaitos) on hylännyt toimittajan vaatimuksen, koska tallenne sisältää poliisin tilojen turvallisuuteen liittyvää tietoa ja siihen sisältyvää tekniikkaa. Lainkohtana päätöksessä on mainittu viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (jäljempänä julkisuuslain) 6 luvun 24 §:n 1 momentin 5 kohta.

VAATIMUKSET HALLINTO-OIKEUDESSA

Toimittajalle on annettava tieto myös cd-tallenteesta ja hänen oikeudenkäyntikulunsa hallinto-oikeudessa on korvattava 100 eurolla.

Riidanalainen tallenne liittyy esitutkintaan, jossa poliisien epäiltiin levänneen käytöstä poistetuissa putkatiloissa. Tallenne sisältää kuvaa siitä hetkestä, kun poliisi tulee valvontakameran luokse ja kameran tallennus lakkaa.

Tallenne salattiin alunperin julkisuuslain 24 §:n 26 kohdan perusteella eli sillä perusteella, että tallenne sisältää lainkohdassa tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja poliisien yksityiselämästä. Toimittajalle annetusta jo julkisesta esitutkimamateriaalista ilmenee runsaasti tietoja, joiden antamisen jälkeen tallenteen salaamiselle ei jää perustetta. Toimittaja on lainannut valituskirjelmässään useita kohtia esitutkinnasta osoittaakseen sitä, että salaamiselle ei ollut lainkaan tai ainakaan julkinen esitutkimamateriaali huomioon ottaen poliisin toiminnan suojaamiseen liittyvää perustetta. Riidanalaisen tallenteen julkaiseminen tekisi ehkä tallenteella olevat poliisit naurunalaiseksi, mutta se ei ole peruste tallenteen salaamiselle.

Lausunto ja vastine

Poliisilaitos on antanut lausunnon. Tallenne on tullut salata valituksenalaisessa päätöksessä ilmenevällä perusteella kuitenkin niin, että oikeampi lainkohta olisi ollut julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 7 kohta. Tallenteen antaminen loukkaisi myös tallenteella olevien poliisien yksityisyyttä. Poliisilaitos on liittänyt lausuntonsa oheen kysymyksessä olevan esitutkimapöytäkirjan liitteineen eli myös tämän oikeudenkäynnin kohteena oleva cd-tallenteen.

Toimittaja on antanut vastineen. Poliisien yksityisyyteen liittyvä salausperuste on esitetty vasta hallinto-oikeudessa, joten sillä ei ole asian kannalta merkitystä. Toimittajien on annettu yleisen käytännön mukaan kuvata vapaasti putkatiloja kunhan tiloissa olleita asiakkaita ei ole kuvattu. Putkatilojen valvontaan liittyvät seikat on selitetty esitutkimapöytäkirjassa, joten tallenteen julkaisemisella ei olisi siinä mielessä merkitystä. Lisäksi tallenteen laatu on sen verran huono, ettei siitä olisi tehtävissä kovin tarkkoja havaintoja lukitusjärjestelmistä tai muista teknisistä tiedoista. Kysymyksessä olevat putkatilat on poistettu poliisin aktiivisesta käytöstä vuonna 2009 eikä niitä ole sen jälkeen käytetty edes poliisivankilan tarkoituksiin. Tallenteen salaamiselle ei ole edelleenkään esitetty laillista perustetta.

HALLINTO-OIKEUDEN RATKAISU

Hallinto-oikeus kumoaa Pohjois-Karjalan poliisilaitos / Joensuun pääpoliisiaseman päätöksen 19.12.2011 ja palauttaa asian poliisilaitoksen käsiteltäväksi.

Hallinto-oikeus velvoittaa Pohjois-Karjalan poliisilaitoksen / Joensuun pääpoliisiaseman korvaamaan valittajan oikeudenkäyntikulut hallinto-oikeudessa 100 eurolla.

Perustelut

Sovelletut oikeusohjeet

Julkisuuslain 1 §:n 1 momentin mukaan viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei tässä tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

Julkisuuslain 9 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta, joka on julkinen.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen salassa pidettäviä asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä:

5) poliisin, rajavartiolaitoksen ja tullilaitoksen sekä vankeinhoitoviranomaisen taktisia ja teknisiä menetelmiä ja suunnitelmia koskevia tietoja sisältävät asiakirjat, jos tiedon antaminen niistä vaarantaisi rikosten ehkäisemistä ja selvittämistä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden taikka rangaistuslaitoksen järjestyksen ylläpitämistä;

7) henkilöiden, rakennusten, laitosten, rakennelmien sekä tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyjä koskevat ja niiden toteuttamiseen vaikuttavat asiakirjat, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vaaranna turvajärjestelyjen tarkoituksen toteutumista;

26) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja rikoksesta epäillyn, asianomistajan tai muun rikosasiaan liittyvän henkilön yksityiselämään liittyvistä arkaluonteisista seikoista samoin kuin sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja rikoksen uhrista, jos tiedon antaminen loukkaisi rikoksen uhrin oikeuksia tai hänen muistoaan tai läheisiään, jollei tiedon antaminen ole tarpeen viranomaisen tehtävän suorittamiseksi;

32) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilön poliittisesta vakaumuksesta tai tietoja henkilön yksityiselämän piirissä esittämistä mielipiteistä taikka tietoja henkilön elintavoista, osallistumisesta yhdistystoimintaan tai vapaaajan harrastuksista, perhe-elämästä tai muista niihin verrattavista henkilökohtaisista oloista; asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilön toimimisesta poliittisessa tai muussa luottamustehtävässä tai henkilön pyrkimisestä sellaiseen tehtävään samoin kuin henkilön osallistumisesta poliittisen puolueen perustamiseen ja rekisteröintiin tai valitsijayhdistyksen perustamiseen vaaleja varten, ovat kuitenkin julkisia

Asian tarkastelun lähtökohta

Kysymyksessä oleva tekninen tallenne on julkisuuslain 1 §:n 1 momentin perusteella julkinen ellei viranomainen esitä sen salaamiselle julkisuuslaissa tai muussa laissa tarkoitettua perustetta.

Viranomaisen julkisuusasiassa antama päätös on hallintolain 45 §:n 1 momentin vaatimin tavoin perusteltava. Päätöksestä on ilmettävä, mihin lainkohtiin ja seikkoihin salaaminen perustuu. Tämä on välttämätöntä jo siltä kannalta, että tietopyynnön tekijällä on riittävät tosiasialliset edellytykset hakea muutosta viranomaisen päätökseen. Nyt valituksenalaisessa päätöksessä ei ole mainittu, että tallenteen antaminen loukkaisi julkisuuslain 24 §:n 26 kohdan tarkoittamalla tavalla poliisien yksityiselämää. Hallinto-oikeuden olisi hallintopäätöksen näin merkityksellisen virheellisyyden vuoksi ensi sijassa palautettava asia viranomaiselle päätöksen uudelleen perustelemista varten. Hallinto-oikeus kuitenkin viivästyksen välttämiseksi ottaa asian tältäkin osin ratkaistavakseen, koska tallenteen julkisuus on ratkaistavissa hallinto-oikeudessa kertyneen oikeudenkäyntiaineiston perusteella.

Salaamisperusteiden harkintaa

Asiassa on riidatonta, että tallenteen salaamiselle ei ole esitutkinnan keskenäisyyteen tai muutoin rikosprosessin vaiheeseen liittyvää salaamisperustetta. Asiaa on harkittava julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 5, 7, 26 ja 32 kohtien kannalta.

Hallinto-oikeus on tutustunut tallenteeseen. Se sisältää Suonenjoen poliisiaseman valvontakameran kuvaa putkatilojen käytävästä. Tallenteella olevissa erillisissä kuvanpätkissä poliisimies lähestyy käytävää pitkin kysymyksessä olevaa valvontakameraa, jonka kuva sitten pian katkeaa.

Poliisilaitoksen esittämistä salaamisperusteista julkisuuslain 24 §:n 26 kohta edellyttää sitä, että kysymys on henkilön yksityiselämään liittyvistä arkaluonteisista seikoista. Hallinto-oikeus arvioi, että poliisin kulkeminen viran-toimituksessa putkatilojen käytävällä ei ole selvästikään lainkohdassa tarkoitettu kenenkään poliisimiehen yksityiselämään liittyvä arkaluonteinen tieto. Tallennetta ei ole ollut oikeutta salata tällä perusteella.

Poliisilaitoksen esittämistä salaamisperusteista julkisuuslain 24 §:n 32 kohta edellyttää sitä, että kysymys on henkilön henkilökohtaisista oloista. Nyt kysymyksessä oleva tallenne ei selvästikään sisällä julkisuuslailla suojeltavaa tietoa kenenkään poliisimiehen henkilöstä tai hänen oloistaan. Tallennetta ei ole ollut oikeutta salata tällä perusteella.

Poliisilaitoksen esittämistä salaamisperusteista julkisuuslain 24 §:n 5 ja 7 kohta ovat hallinto-oikeuden vaikeammin arvioitavissa kuin yksityiselämään liittyvät salaamisperusteet, koska salaaminen liittyy poliisin ammatillisiin menetelmiin ja suunnitelmiin sekä turvajärjestelmiin. Tällaisen suojaamisintressin olemassa olemisen arvioiminen lähtökohtaisesti vaatisi hallintolainkäyttölain 36 §:n 2 momentissa säännellyn tavoin lausuntoa viranomaiselta, jolla on aineellinen asiantuntemus tähän kysymykseen. Hallinto-oikeus kuitenkin arvioi, että tässä tapauksessa asia on sillä tavoin selvä jo yleisen tietämyksen perusteella, että hallinto-oikeus voi ratkaista sen valituksen, viranomaisen lausunnon ja vastineen sekä niiden yhteydessä esitettyjen asiakirjojen perusteella. Kysymyksessä oleva varsin epätarkka tallenne sisältää kuvaa putkatilojen käytävästä. Tallenteessa näkyy putkatilojen ovia, mutta esimerkiksi niiden lukitusjärjestelmästä ei ole tehtävissä tarkkoja havaintoja. Toimittajan esittämin tavoin kysymyksessä olevasta tallenteesta ei tässä mielessä ole saatavissa juurikaan lisätietoa verrattuna siihen, mitä julkisen esitutkintapöytäkirjan perusteella on saatavissa. Tallenteella ei juurikaan ole poliisin turvajärjestelyihin tai muuhun ammatilliseen toimintaan liittyvää tietoa. Tieto on joka tapauksessa laadultaan yleisesti tiedossa olevaa ja niin vähäistä, ettei sillä ole merkitystä poliisin turvajärjestelyjen tai muunkaan ammatillisen toiminnan turvaamisen kannalta. Hallinto-oikeus päätyy johdopäätökseen, että tallenteen salaamiselle ei selvästikään ole myöskään julkisuuslain 24 §:n 5 ja 7 kohdassa tarkoitettuja perusteita.

Lopputulos

Esitutkintapöytäkirjan 8480/R/794/10 liitteenä 1 oleva CD-tallenne on julkinen. Tallenteen salaamiselle ei ole esitetty julkisuuslaissa tai muussakaan

laissa tarkoitettua perustetta. Viranomaisella ei ole ollut oikeutta salata kysymyksessä olevaa tallennetta.

Poliisimiesten asianosaisuus

Tallenteella näkyvien poliisimiesten asianosaisuus tässä asiassa ratkaistaan hallintolainkäyttölain 6 §:n 1 momentin perusteella. Poliisimiehet olisivat saattaneet tulla asiassa asianosaisen asemaan, jos tallenteella voitaisiin tulkitä oleva poliisimiesten yksityiselämää koskevaa tietoa tai tiedoilla muutoin olisi asianosaisasemaa edellyttävä yhteys poliisimiesten oikeudelliseen asemaan. Pääasian ja poliisimiesten asianosaisuuden harkinta ovat liittyneet kiinteästi toisiinsa. Hallinto-oikeus on arvioinut, että oikeudenkäynnin kohteena olevan tallenteen kuvilla ei ole käytännössä lainkaan yhteyttä poliisimiesten yksityiselämään. Hallinto-oikeus ei ole pitänyt poliisimiehiä asianosaisina tässä julkisuusasiassa. Hallinto-oikeus toteaa vielä, että poliisimiesten kuuleminen olisi ollut hallintolainkäyttölain 34 §:n 2 momentin tarkoittamalla tavalla tarpeetonta asian selvittämiseksi, jos heidät olisi katsottu asianosaisiksi.

Oikeudenkäyntikulut

Asian lopputulos huomioon ottaen hallinto-oikeus velvoittaa hallintolainkäyttölain 74 §:n 1 momentin nojalla poliisilaitoksen korvaamaan valittajan oikeudenkäyntikulut. Oikeudenkäyntikuluvaatimus on määrältään kohtuullinen, joten kulut tuomitaan vaaditun suuruisena.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut ja
Julkisuuslaki 5 § 1 mom.
Hallintolainkäyttölaki 33 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Valitusosoitus on liitteenä (LO 00.33 V).

Päätöksen ovat tehneet hallinto-oikeuden jäsenet Veijo Tarukannel, Päivi Toivanen ja Jukka Korolainen.

Esittelijäjäsen

Jukka Korolainen

Jakelu

Päätös	Harri Ekholm, saantitodistuksin
Oikeudenkäyntimaksu	maksutta
Jäljennös	Pohjois-Karjalan poliisilaitos / Joensuun pääpoliisiasema, asiakirjat seuraa

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaantipäivästä**, sitä päivää lukuunottamatta.

Tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan tiedoksisaaduksi, ellei muuta näytetä, kolmantena päivänä tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä. Virkakirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa **korkeimmalle hallinto-oikeudelle**. Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- **postiosoite ja puhelinnumero, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa**
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka, jos valituksen laatijana on muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, jollei hän ole asianajaja tai julkinen oikeusavustaja, on liitettävä valitukseen **valtakirja**, jollei valittaja ole valtuuttanut häntä suullisesti valitusviranomaisessa.

Korkeimman hallinto-oikeuden osoite

Postiosoite: PL 180, 00131 Helsinki
Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, Helsinki

Telekopionumero: 029 56 40382
Sähköpostiosoite: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi